

Mt 25, 31-46; slávnosť Krista Kráľa.

Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili

Existuje jedna pasáž evanjelia, ktorú pozná každý – aj ten kto nechodí do kostola. Je to časť o poslednom súde a oddelení oviec od capov. V tejto pasáži zaznieva aj jeden prísny výrok Ježiša: „*Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom!*“ Sú to dramatické slová, ktoré sa v rôznych obmenách nachádzajú v evanjeliách až šesť krát. Tieto inšpirovali mnohých maliarov k maľovaniu posledného súdu ako Deň hnevu (Dies Irae); Deň znenia trúb. Rovnako mnohí skladatelia preložili tento okamih, keď Kristus vysloví neodvolateľný rozsudok, do dramatických zvukov svojich hudobných skladieb.

Na základe tohto úryvku je posledný súd prezentovaný ako dramatické vyúčtovanie. A tak sa stalo, že naše druhé stretnutie s tým Pánom, ktorý nám daroval život, tak namiesto toho aby bolo očakávané aby sme po ňom túžili, tak predstavuje ešte aj dnes (i pre spravodlivých) jednu veľkú neznámu skutočnosť. Ved' kto z ľudí sa cíti istým pred Bohom (ako hovorí kniha Jób), keď on nachádza chyby aj na svojich anjeloch? A tak stretnutie s Pánom prestalo byť vytúžené a očakávané. Obraz Boha ktorý trestá – to je útrapa aj pre veriaceho.

Úprimne povedané, nie je ľahké rozpoznať Ježiša z evanjelia ako tohto sudcu na poslednom súde – prinajmenšom tak ako bola zvyčajne počas tradície táto epizóda čítaná. Nie je ľahké považovať vykonanie neodvolateľnej spravodlivosti za „Dobрую zvesť“ evanjelia. Ako sa to dá? Nebeský Otec, ktorý: „*necháva svietiť Slnko nad dobrých i zlých*“, ktorý požaduje od svojich detí aby konali tak, ako koná on, aby milovali dobrých i zlých bez rozlišovania - ako to, že v istom momente robí toto rozlíšenie, pričom nám prikazuje také čosi nikdy nerobiť?

Môžeme sa pýtať: Sme si istí čo nás chcel Ježiš naučiť v tomto slávnom príbehu evanjelia? Celé generácie kresťanov rástli pod tlakom a mnohí sa vzdialili od viery práve preto, že nemohli veriť v takéhoto Boha. Položme si preto otázku, či sme náhodou neskreslili význam Pánových slov. Priblížme sa s veľkou dôverou k evanjelióvemu textu. Sústreďme sa na prvú scénu:

Ježiš povedal svojim učeníkom: „*Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci anjeli, zasadne na trón svojej slávy. Vtedy sa pred ním zhromaždia všetky národy a on oddelí jedných od druhých, ako pastier oddeluje ovce od capov. Ovce si postaví sprava a capov zľava. Potom Kráľ povie tým, čo budú po jeho pravici: ‚Podďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som počestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne.‘*“

To čo sme počuli tak by mnohí pomenovali ako začiatok ďalšieho podobenstva. Ale nie je to podobenstvo. Je to rozprávanie, obraz súdu. Základnými charakteristikami obrazu sú momenty, ktoré sa dali vidieť v Stredomorí, keď poddaní prichádzali k svojim panovníkom aby posúdili ich správanie. Ak sa správali dobre – tak ich odmeňovali. Ak sa dopustili chýb, tak ich potrestali. Rabíni často opisovali scénu posledného súdu. Nachádzame to v Talmude, kde sa hovorí ako Pán bude hodnotiť život Izraelitov. Talmud hovorí, že Pán sa posadí, zoberie si zvitok Písma a povie: „Ten kto sa zaujímal o zákon Pána nech príde.“ Hľa ako bude hodnotený život Izraelitov – na základe vernosti Zákonu. Aj v Egypte nachádzame obrazy posledného súdu namaľované na sarkofágoch a hroboch i opísané v knihách o zosnulých. Tam vidíme napr. obraz mŕtveho muža, ktorý je sprevádzaný postavou z podsvetia (nubis) pred boha (osiris). Ten má jeho život posúdiť na váhach. Na jednu stranu misiek váh sa položí srdce zomrelého a na druhú stranu váh pierko. To bolo symbolom múdrosti a poznania. Ak boli váhy v rovnováhe – tak to znamenalo, že srdce bolo naplnené múdrosťou a rozvahou, tak mŕtvy bol vovedený do kráľovstva blahoslavených. Toľko Egypt.

Scény posledného súdu nachádzame aj v knihe proroka Daniela (kpt 6). Pán sa tam posadil na trón a prehlasuje svoje rozhodnutie. Prichádza potom Syn človeka a Pán odovzdáva kraľovanie jemu. Po všetkých nehodných kráľoch, ktorí boli v Izraeli konečne prichádza kráľ, ktorý je ľudský a spravodlivý. Scéna z Dan 6 je blízka tej našej z evanjelia: Pán sedí na tróne, okolo neho sú miliardy anjelov. Môžeme sa pýtať: Kto je to Syn človeka? Iba málokedy počúvame hovoriť o Ježišovi ako o Synovi človeka, ale je to veľmi dôležitý titul, pretože sudcom nášho života bude „Syn človeka“. V evanjeliách sa tento titul spomína sa 77 x. Čo to znamená? V hebrejčine výraz „Syn človeka“ znamená jednoducho „človek“.

V prípade Ježiša „Syn človeka“ znamená „dokonalého človeka“ – toho kto uskutočnil maximum ľudskej dôstojnosti. Skúsme teda pochopiť ako On ohlasuje svoje súdy . V Ježišovi Boh ukázal plnú dôstojnosť človeka. Preto buď sa podobáš jemu, alebo nie si človekom. On je skutočný človek, človek v plnosti. Snažme sa teda pochopiť, ako ohlasuje svoj súd tento skutočný človek – Ježiš z Nazaretu.

Ako prvú vec musíme vysvetliť skutočnosť pri ktorej často dochádza pri vysvetľovaní scény o poslednom súde k omylu. Tou skutočnosťou je fakt trónu. **Na aký trón sa Ježiš usadil?** My si automaticky predstavíme scénu sudcovskej stolice z antických súdov, kde sa veľký panovník posadí so žezlom dajúc na vedomie celú svojou autoritu. Všimnime si však, z akého trónu Ježiš ohlasuje svoj súd. V texte čítame: „*Zasadne na trón svojej slávy*“. Pýtajme sa: Kedy sa zjavila Ježišova sláva? Na akom tróne sa zjavila v plnosti jeho identita? Kedy odhalil svoju slávnú tvár?

Stačilo by prečítať prvé verše z nasledujúcej kapitoly. Tam sa odpovedá kedy sa Syn človeka zjavil v plnosti svojej slávy; Ježiš apoštolom hovorí: „*Viete že o dva dni bude Veľká noc a Syn človeka bude vydaný, aby ho ukrižovali*“ (Mt 26,2).

Syn človeka nám takto ukázal na aký trón vystúpi, pretože toto je ten trón, na ktorom ukáže celú svoju slávu! Tým trónom je kríž! To na kríži v plnosti zjavil svoju slávnú tvár človeka, ktorý je v plnosti človekom. Človeka, ktorý dal celý svoj život pre lásku. Súd sa bude konať pred týmto človekom, pretože On je skutočný človek, ktorý vteľuje ľudskú dokonalosť. Ježiš z Nazaretu je ten, ktorý zo svojho života urobil dar lásky. Pred jeho pohľadom sa každý človek musí ukázať, čo urobil so svojím darovaným životom. Budeme hodnotení podľa tohto pohľadu Krista z kríža, či sme naplnili svoj život, alebo náš život bol omylom.

Pred týmto človekom dôjde ku rozdeleniu: Ovce na pravú stranu a capy na ľavú. Obraz sa prevzal z pastierskej praxe. Pastieri skutočne oddeľovali ovce od kôz. Prečo? Pretože kozy nemali vlnu a teda museli byť na noc v zákryte, ale ovce mohli zostať vonku. Všimnime si, že počas dňa ovce a kozy sú spolu v tom istom stáde. Je to až večer, keď dochádza k rozdeleniu. Je to rovnaký obraz ktorý nachádzame v Ježišových podobenstvách.

Spýtajme sa aby sme lepšie porozumeli – ovce počas celého života sú ovcami, alebo sú na nejaký čas aj kozami? Kozy sú stále kozami, alebo sú v ich živote aj okamihy, kedy boli baránkami? A ako bude prebiehať rozdelenie keď v každom človeku je prítomný baránok (v istých okamihoch) a aj cap (i iných momentoch). Ak by to bolo potrebné od seba oddeliť dve skupiny ľudí, ktorí sú od seba jasne odlišení, tak by ich bolo by to ľahké rozdeliť ale u človeka to také jednoduché nie je.

Prečo si Ježiš zvolil obraz oviec a capov? My si možno myslíme že ovečky sú dobré a capkovia sú zlí. Nie je to tak. Ježiš si požičal obraz z Henochovej knihy v ktorej píše, že ovečky sú biele a capy sú čierne – teda sú to symboly svetla a tmy. Baránok je ten, kto necháva v sebe zažiarit svetlo toho, kto je Svetlom sveta. Capkom je ten, kto nemá svetlo, kto neodráža svetlo. Svetlo ktoré ho robí podobným Synovi človeka sa na ňom pohlcuje.

Ďalšia otázka: V čom sa v nás zjavuje ľudskosť? Teda v čom môžeme byť podobný Synovi človeka? Skutočného človeka. Príbeh nám odpovedá na túto otázku s plnou jasnosťou: Budeš považovaný za podobného Synovi človeka, ak si realizoval nasledujúcich šesť skutkov lásky: dali ste hladnému jesť; smädnému piť; prijal si cudzinca; zaodel si toho, kto bol nahý, pomohol si chorému, navštívil si toho, kto bol vo väzení. Po tomto rozhodnutí ktorú vyslovil Syn človeka by sme očakávali výkriky radosti, spevy a tance tých, ktorí boli po pravici. Na rozdiel od toho sa títo „baránkovia“ sa začali čudovať: „Kedy sme toto všetko urobili?“. Myslím, že je to dielo literárnej redakcie. Prečo? Cieľ otázky je ten, aby nás autor textu

nanovo nechal počúvať sa do šiestich skutkov lásky, a aby sme si ich dobre zapamätali, pretože tu sa jedná o náš život. Ak ich konáme, tak sme ľudia – ak ich zanedbávame, tak nie sme ľudia. Počúvajte ďalej:

Vtedy mu spravodliví povedia: „Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť? Kedy sme ťa videli ako pocestného a pritúlili sme ťa, alebo nahého a priodeli sme ťa? Kedy sme ťa videli chorého alebo vo väzení a prišli sme k tebe?“ Kráľ im odpovie: „Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“

Možno nás tak trochu nudí počúvať druhý krát zoznam šiestich skutkov telesného milosrdenstva. Ale pripravme sa na to, že Ježiš nás nechá počúvať zoznam týchto skutkov ešte ďalšie dva razy – pretože je to centrum dnešného obrazu. Chce nás naučiť, ako sa stáva človek človekom. Je to ponúknutím pozornosti bratovi.

Tento zoznam skutkov telesného milosrdenstva nevymyslel Ježiš. Bol už svojho času dobre známy v celom antickom Stredomorí. Nachádzame ho aj v Písme – v Knihe Jób, alebo v kpt. 58 proroka Izaiáša, kde sa spomína pôst ktorý sa páči Pánovi: „Dať hladnému jesť; smädnému piť; prijal si cudzinca; zaodel si toho, kto bol nahý, rozdeliť vlastný chlieb“ – je to ten istý zoznam skutkov telesného milosrdenstva. Avšak tento zoznam nájdeme aj mimo Izraela. Napr. v „*Knihe mŕtvych*“ v kpt. 125 v Egypte sa nachádza text, ktorý až do konca druhého tisícročia bol prepisovaný vedľa mŕtveho, aby ho sprevádzal na ťažkej púti k večnosti do kráľovstva mŕtvych. Tento text bol zmiešaninou magicko-duchovných formúl, ktoré mali byť vyslovované mŕtvym počas tejto jeho ťažkej cesty do večnosti. Tam je napísané čo má povedať, keď sa ocitne pred ousiridom: „Ja som robil to, čo teší bohov: Dával som chlieb hladným, vodu smädným, zaodial som nahého, ponúkol som prevoz tomu, kto nemá loďku. Robil som to, čo ľudia chvália a čo bohovia schvaľujú.“ Hľa toto sú slová, ktoré mal mŕtvy vysloviť keď sa ocitol pred bohom ousiris. Je to presne ten istý zoznam skutkov telesného milosrdenstva. Chcem tým povedať, že tento zoznam dobrých skutkov bol všeobecne známy. Avšak je jedna „maličkosť“ ktorú nachádzame vyslovenú len ústami Ježiša: v žiadnom inom zozname dobrých skutkov sa nenachádza požiadavka navštevovať väzňov. Len Ježiš odporúča pozornosť voči týmto osobám. Väzni si nezasluhovali žiaden súcit. Stratili úctu, dôstojnosť – boli opustení všetkými. Na rozdiel od iných núdznych ľudí (smädní, hladní, nahí), tak väzni sú si za svoj stav zodpovední sami. Dodatok, ktorý Ježiš urobil do zoznamu všeobecne známeho je veľmi dôležitý – všimneme si ho však neskôr.

Na tomto mieste môžeme zatiaľ urobiť tento záver: úryvok je dôrazným napomenutím brať vážne život a chce nás naučiť ako sa správať, ak chceme byť ľuďmi.

Pre ilustráciu Vám prečítam jednu známu scénu z rabínskych textov o poslednom súde: Je to Midraš na Žalm 118. V tomto texte nachádzame analógiu toho, čo sme počúvali, že hovoril Ježiš: „V budúcom svete sa ťa Boh bude pýtať: Aké boli tvoje skutky? Ak odpovie: Dal som jesť hladnému – tak tomu bude odpovedané: Toto je brána Pánova – vstúp cez ňu. Ak odpovie: Dal som piť smädnému – tak sa mu odpovie: toto je brána Pánova – vstúp cez ňu.“

Ak odpovie: Zaodieval som nahých – tak mu bude povedané: toto je brána Pánova – vstúp cez ňu. To isté sa udeje aj kto potešoval sirotu, kto dával almužny, a s každým kto robil skutky lásky.“

Je jasné, že rabíni chceli zdôrazniť hodnoty, na ktoré treba sústrediť sily počas života. Teraz prichádza výrok odsúdenia pre tých, kto nepočúval tieto rady:

Potom povie aj tým, čo budú zľava: *„Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablu a jeho anjelom! Lebo som bol hladný, a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; bol som pocestný, a nepritúlili ste ma; bol som nahý, a nepriodeli ste ma; bol som chorý a vo väzení, a nenavštívili ste ma.“*

Rabíni boli zvyknutí opakovať svoje príbehy dva krát aby si ich učeníci lepšie zapamätali ich náuku. Niekedy opakovali to isté inými slovami – to nazývame synonymický paralelizmus. Inokedy opakovali ich posolstvo opačnou formou. To je aj prípad nášho úryvku. Čo nám chce Ježiš zdôrazniť keď negatívnou formou opakuje to, čo už povedal vyššie? Nechal nás už tretí krát počúvať zoznam skutkov lásky. A čo sa deje s tými, kto ich neuskutočňuje? Ten kto sa správa ako cap, kto sa nezaujíma o núdznych? Jednoducho sa nepodobá baránkovi. Nemá nič čo by bolo podobné so Synom človeka, ktorý urobil zo svojho života dar lásky. Taký nie je človekom. Táto jeho situácia je vyjadrená slovom: „zlorečený“. Zlorečiť v Písme znamená vyhlásiť fakt, že dotyčný sa vzdialil od života. Zvolil si smrť. Všimnime si, že Pán im nezlorečí. Vyššie hovorí: *„Podťe, požehnaní od môjho Otca“* ale teraz **nehovorí** *„Odídte zlorečení od môjho Otca“*. Sú to samotné osobym ktoré keďže neuskutočňujú diela lásky tak sa zlorečia. Oddávajú sa od skutočného človeka v plnosti. A aký je ich osud? „večný oheň pripravený diablu a jeho anjelom“.

Tu stojíme pred jednou hrozbou a pred jednou dobrou zvesťou.

Hrozba je, že neporozumieme tomu, že Ježiš používa vo svojom rozprávaní obrazy, ktoré boli dobre známe napr. z knihy Henoch, či z rabínkych kázni vtedajšej doby. Obraz údolia rieky Cedron bol známy ako miesta prekliatia. Tam bolo pre Jeruzalemčanov smetisko, hnojovka, hroby (nečisté miesta). Bola to realita, ktorú Ježišovi súčasníci poznali a túto skutočnosť využil Ježiš. On nehovorí nejakú novú informáciu ako to raz bude. Obrazy sú istotne silné. Je tu hrozba: Buď pozorný, lebo tá časť tvojho života v ktorej si nebudoval lásku tak skončí na smetisku – bude spálená a nezostane z nej nič. Bolo by naozaj dramatické, ak by možno o veľkej časti tvojho života museli konštatovať, že nebola žitá ľudsky – pretože v nej si nemiloval.

Na tomto mieste sa môžeme pýtať: Je to Ježiš ktorý odsudzuje tieto nešťastné osoby, alebo skutky ktoré vykonali? Ježiš nás učil, že Otec nenávidí zlo. Nikto tak ako on nenávidí hriech, pretože hriech ničí tvár jeho detí. Ale Otec miluje a bude milovať vždy hriešnika. Počúvajme teraz výrok tých, ktorí sa nachádzajú po ľavici a odpoveď ktorú im dá Syn človeka.

Vtedy mu aj oni povedia: ‚Pane, a kedy sme ťa videli hladného alebo smädného, alebo ako pcestného, alebo nahého, alebo chorého, alebo vo väzení a neposlúžili sme ti?‘ Vtedy im on odpovie: ‚Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili.‘ A pôjdu títo do večného trápenia, kým spravodliví do večného života.“

Tí, čo sú po ľavici sú taktiež prekvapení z výroku odsúdenia. Zdá sa, že ho nečakali. Ich otázka dáva Ježišovi príležitosť už po štvrtý krát zopakovať tie diela lásky, ktoré nás ľudi robia podobnými Synovi človeka. Prekvapenie osôb po ľavici ktoré nás pozýva reflektovať. Môže to byť totiž prekvapenie mnohých veriacich, ktorí škrupulózne dodržiavajú istú náboženskú prax, ale možno zabudli na to, že to čo ich skutočne robí podobnými ich Majstrovi, tak sú skutky lásky. Preto ich opakoval až štyri krát. Na rozdiel od všetkých zoznamov skutkov milosrdenstva ktoré boli známe v celom Stredomorí, sa v Ježišovom výroku nachádza jedna novinka: Hovorí, že tieto núdzne osoby **pokladá za svojich bratov** a dodáva, **že to, čo bolo vykonané im – tak bolo vykonané jemu. „Mne ste to urobili“** – Božiemu synovi. Čo tým chce povedať?

Skúsme si predstaviť výrok, ktorý by sme mohli povedať: „Túto osobu skutočne neznámam“ Alebo ešte viac: „Je to osoba ktorú neznámajú všetci“ Avšak môžem si povedať, že ju budem milovať, pretože v nej môžem vidieť Ježiša a milovať Ježiša v nej. Ak ma niekto bude milovať pre Božiu lásku, tak sa mi to aj tak nebude musieť páčiť. Ale ak ma miluje, pretože Boh mu dal pochopiť že som milovania-hodný, tak potom prijmem jeho lásku. Ježiš nás naučil chápať, že každý človek je milovania-hodný. Pretože v nás na nachádza „Božie dieťa“. Preto iba Ježiš vložil do zoznamu diel lásky k núdznym aj väzneného. Ten, kto je vo väzení je odlišný od všetkých ostatných núdznych. Ostatní sú v núdzi bez osobnej viny, ale väzeň si je sám zodpovedný za svoj stav. Ten kto urobil skutky zla, zločiny... a Ježiš ešte aj o ňom hovorí, že dokonca aj v ňom je prítomná dôstojnosť Božieho dieťaťa. A keď v ňom rozpozná dôstojnosť Božieho dieťaťa, tak sa staneš jeho sluhom – budeš ho milovať. Božie synovstvo nemôže byť vymazané ani tým najväčším hriechom.

Záver obrazu: „Zlí idú do večného trápenia, ale spravodliví do života večného“. Je to jediný krát v evanjeliách kedy počujeme slovo trápenie. Z gréckeho originálu by sme mohli použiť namiesto slova trápenie aj slovo „prerezávanie“. Toto sloveso sa používa aj zmysle „robiť poriadok“. Je to podobné ako keď Ježiš hovoril o orezávaní viniča od suchých konárov a potom tieto suché konáre budú odhodené do ohňa – pretože sa robí poriadok. Prerezávanie je bolestné a isté je, že na konci nášho života všetci prejdeme cez bolestné očistenie od suchých konárov nášho života. Všetky momenty, ktoré neprodukovali lásku a neslúžili núdznym sú suché. Do týchto suchých konárov neprúdila lymfa Ducha Svätého a tieto konáre budú hodené do ohňa a nezostane z nich nič. Preriezka sa avšak určite nemôže dotknúť identity Božieho dieťaťa, ktoré je v každom človeku. Keď Syn človeka ako

hovorí Pavol v liste Korintánom odovzdá kráľovstvo do rúk Otca, určite žiadny z jeho synov nebude môcť chýbať. Inak slávnosť nebude môcť začať. Toto je dobrá zvesť evanjelia.

Zdroj: Fernando Armellini, 34a Domenica del Tempo Ordinario anno A

<https://www.youtube.com/watch?v=i8WMAZyAooc>

(neúplný preklad)

Príbeh na záver:

Starý chudobný muž predával na trhu domáce vajíčka. Odkedy mu zomrela žena, bol predaj vajíčok jeho jediné živobytie. Mal podlomené zdravie, ale nechcel sedieť doma sám a ani nechcel žobrať. Tak sedel na trhu, keď okolo obeda k nemu pristúpila pekne oblečená žena a spýtala sa:

- Koľko stojí 20 vajec?

- 3 eurá, sú domáce, kvalitné, pousmial sa starý pán.

- Zoberiem 100, ale za 12 eur, povedala dáma arogantne.

Starý pán prikývol a uložil jej vajíčka do obalu, aby sa nerozbili. Dáma mu vyrátala 12 eur, nasadla do svojho nového SUV a odišla. Starý pán si dal peniažky do vrečka a pomyslel si:

- Bohu vďaka za to, je to dne môj prvý predaj.

Dáma zastala autom pred drahou reštauráciou s dobrým pocitom, ako dobre zjedнала cenu u toho starca. V reštaurácii ju už čakala jej známa. Objednali si kopec jedla a ako vždy, tak aj teraz to prehneli. Nejazdli ani polovicu. Nakoniec mala zaplatiť účet. Bol na 150 €, ale časníkovi dala 200 €. Samozrejme, to čo sa nezjedlo, tak zabaliť nechceli.

Nuž - mnohí to tak robia, že zjednávajú cenu tam, kde ani nemusia a naopak rozdeľujú taktiež tam kde nemusia – tj. na nesprávnom mieste. Takto dávajú pocítiť svoju moc.

Na druhý deň sa prechádzal na trhu miestny farmár s malým synom, ktorý mal na farme všetko. Zrak mu padol na starého pána, ktorý predával vajíčka.

-Máte krásne vajíčka, povedal.

Starý pán sa hrdo usmial:

-Ďakujem pane, sú domáce a 20 stojí len 3 eurá.

Farmár pozrel na úhľadne uložené vajcia.

- Zoberiem 100, natiahol k starému pánovi ruku s 50 eurovou bankovkou.

- Prepáčte pane, ale ja vám neviem vydať, pokrčil starý pán ramenami.

-To nevadí, to je príspevok na zrno pre sliepočky a aj niečo pre vás, usmial sa farmár a zobral si svojich 100 vajec. Malý syn sa ho pýtal:

- Otec, veď my máme veľa vajec a ty si ich navyše kúpil veľmi drahoo. Prečo si to urobil?

Farmár sa pousmial: -To je skutok lásky syn môj, ale zabalený do rešpektu.